

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a z členov JUDr. Igora Belka a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci navrhovateľa: **O.**, s adresou A..O., zastúpeného Mgr. P., advokátom v G., proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad v Galante**, Mierové nám. č. 1, Galanta, za účasti: 1/ Ing. Arch. J., bytom L., 2/ Ing. arch. M., bytom B., 3/ Doc. MUDr. M., PhD., bytom L., 4/ P., so sídlom A..A., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. GA2010/00127-28 VR zo dňa 18.1.2010, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 12Sp/11/2010-46 zo dňa 9.12.2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 12Sp/11/2010-46 zo dňa 9.12.2010 **m e n í** tak, že rozhodnutie odporcu č. GA2010/00127-28 VR zo dňa 18.1.2010 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

Odporca je povinný nahradiť navrhovateľovi trovy konania v sume 2,80 € k rukám jeho právneho zástupcu Mgr. P. do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Trnave napadnutým rozsudkom uvedeným vo výroku tohto rozhodnutia potvrdil rozhodnutie č. GA2010/00127-28 VR zo dňa 18.1.2010, ktorým odporca rozhodol podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 503/2003 Z.z.) tak, že oprávnené osoby podľa § 2 ods. 2 písm. c/ zákona č. 503/2003 Z.z. – účastníčky 1/ až 3/ (vnučky pôvodného vlastníka) – spĺňajú podmienky podľa § 3 ods. 1 písm. b/ zákona č. 503/2003 Z.z. na navrátenie vlastníctva k pozemkom pkn. vl. č. X., parc. č. PK X. a X., vo výmere spolu 17 350m², oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k týmto pozemkom a príslušná správa katastra zapíše do LV vlastníctvo pozemkov pre každú z oprávnených osôb v podiele 1/6. O trovách konania rozhodol krajský súd tak, že odporcovi a zúčastneným osobám ich náhradu nepriznal.

Krajský súd tak rozhodol potom, čo dospel k záveru, že rozhodnutie odporcu bolo vydané v súlade so zákonom. Konštatoval, že právo hospodárenia na pozemkoch nikdy nepatrilo O., čo potvrdzuje aj listina vydaná krajským národným výborom v Bratislave pod č. zn. 611/1-7/9-1950-IX/5 zo dňa 7.9.1950, na základe ktorej boli tieto nehnuteľnosti pôvodného vlastníka L. odovzdané do správy a užívania JRD v A., čo potvrdzuje aj identifikácia parciel č. X. zo dňa 29.11.2004, v ktorej za užívateľa pozemkov bolo označené POD A. Toto družstvo taktiež oznámilo, že ku dňu účinnosti zákona č. 369/1990 Zb. predmetné nehnuteľnosti užívalo. Takýto majetok sa preto vlastníctvom obce podľa § 3 písm. c/ zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí nestáva. Na základe toho konštatoval odporca, že pozemky nemohli prejsť do majetku obcí podľa § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. Krajský súd uviedol, že preto bolo povinnou osobu podľa § 4 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. družstvo POD A... Poukázal na ustanovenie § 4 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. a v súvislosti s tým na protokol o prechode vlastníctva nehnuteľného majetku podľa zákona č. 138/1991 Zb. zo dňa 25.5.2004 vo veci záznamu nehnuteľností uvedených v dodatku č. 7 k delimitačnému protokolu spísanému dňa 13.6.1991. **Krajský súd sa stotožnil s konštatovaním odporcu, že právny akt nadobudnutia vlastníctva k pozemkom a to PK parc. č. X. a X. zapísaných na R-LV č. X. v k.ú. A. obcou A. na základe dodatku č. 7 spísaného dňa 5.5.2004, teda po účinnosti zákona č. 503/2003 Z.z., je neplatný.**

Podľa krajského súdu odporca posúdil vec vychádzajúc z právnych názorov vyslovených v rozhodnutí NS SR ako aj v predchádzajúcich rozhodnutiach krajského súdu a správne zameral dokazovanie na preukázanie skutočností, na základe akého práva hospodáril JRD A. na uvedených nehnuteľnostiach.

Navrhovateľ sa včas podaným odvolaním domáhal zmeny rozsudku krajského súdu a zrušenia rozhodnutia odporcu. Dôvodil, že pre posúdenie právnych účinkov listiny vydanéj KNV dňa 7.9.1950 je § 14 ods. 2 vládneho nariadenia č. 90/1950 Sb., v zmysle ktorého národný výbor nebol oprávnený odovzdať správu nehnuteľností vykúpených podľa zákona č. 46/1948, ale len prenechať využitie tohto majetku bez náhrady JRD. Táto listina podľa navrhovateľa nebola spôsobilá založiť právo trvalého užívania JRD A. k predmetným pozemkom. V súvislosti s tým poukázal na judikatúru NS SR, napr. rozhodnutie sp.zn. 3Cdo 7/02. Podľa navrhovateľa bolo nesporné, že ONV v Galante patrilo ku 24.11.1990 právo hospodárenia k predmetným pozemkom, pretože tomu nasvedčuje aj zápis v pozemkovej knihe pod por. č. 8 – že sa vložilo vlastnícke právo čs. štátu v správe Odboru poľnohospodárstva a lesného hospodárstva rady ONV v Seredi k uvedeným nehnuteľnostiam ako celku.

Odporcovi vytýkal predovšetkým prekročenie zákonom vymedzenej rozhodovacej právomoci, keď nad jej rámec skonštatoval neplatnosť nadobudnutia vlastníckeho práva obcou, hoci takúto právomoc má len súd. Na podporu tohto tvrdenia poukázal na ďalšiu judikatúru NS SR – sp.zn. 1Sžo/80/2007, 2Sžo/246/2008, 1Sžo/178/2008 a iné. Za nedostatok správneho rozhodnutia považoval navrhovateľ aj to, že výrok preskúmaného rozhodnutia odporcu neobsahuje, kto je povinnou osobou v zmysle zákona č. 503/2003 Z.z., či štát alebo obec alebo POD A. Takýto výrok odporcu je podľa názoru navrhovateľa zmätočný a nevykonateľný a navyše aj v rozpore s platnou právnou úpravou. Poukázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. 1Sžo/91/2007, kde sa výslovne konštatovalo, že pozemky nemožno vrátiť pre existenciu zákonnej prekážky – že pozemky sú vo vlastníctve fyzickej alebo právnickej osoby, ktorá nie je povinnou osobou.

Ďalej argumentoval záväznosťou a hodnovernosťou údajov zapísaných v katastri nehnuteľností. Pokiaľ v čase podania žiadosti o vydanie nehnuteľností podľa zákona č. 503/2003 Z.z. bol vedený v katastri ako vlastník predmetných pozemkov navrhovateľ, tento údaj je záväzný aj pre odporcu, dokiaľ jeho vlastnícke právo nebolo spochybnené zákonom stanoveným spôsobom, teda v konaní pred súdom (nie konštatovaním správneho orgánu). Zdôraznil, že názor odporcu o neplatnosti dodatku č. 7 k delimitačnému protokolu zo dňa 5.5.2004 je nesprávny a v rozpore so zákonom – pretože vlastnícke právo k uvedeným nehnuteľnostiam prešlo na obec na základe zákona o majetku obcí a to ku dňu jeho účinnosti 1.5.1991, nie na základe delimitačného protokolu alebo jeho dodatku. Vlastnícke právo obce bolo zapísané do katastra záznamom, ktorý má len deklaratórne účinky, nie konštitutívne ako v prípade vkladu. K tvrdenému porušeniu § 4 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. teda nemohlo dôjsť, pretože k prevodu vlastníckeho práva po účinnosti zákona č. 503/2003 Z.z. nedošlo. Delimitačný protokol navyše nie je právnym úkonom, s ktorým by právne predpisy spájali vznik, zmenu alebo zánik právneho vzťahu, sú len súpisom slúžiacim najmä k evidenčným účelom pri odovzdávaní majetku a pod.

Odporca v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa navrhol rozsudok krajského súdu potvrdiť ako vecne správny. Uviedol, že vo výrokovvej časti svojho rozhodnutia určil podľa § 4 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. za povinnú osobu POD A. Dodal, že pri vydaní svojho rozhodnutia sa riadil právnym názorom vysloveným v rozsudku NS SR sp. zn. 5SžoKS 36/2006 zo dňa 31.5.2007 a rozsudku krajského súdu č. k. 32Sp/75/2008-23 zo dňa 12.11.2008.

K odvolaniu navrhovateľa sa písomne vyjadrili aj oprávnené osoby – účastníčky konania 1/ až 3/ s tým, že pozemky prešli do majetku štátu z majetku ich starých rodičov, nie z majetku obce, boli v užívaní družstva, ktoré na nich hospodáril a keďže právo hospodárenia na pozemkoch nebolo nikdy zverené MNV A., nemohli sa ani ex lege stať majetkom obce A.. dňom účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. namietli tiež formálny nedostatok odvolania navrhovateľa, ktorý videli v tom, že odvolanie neobsahuje pečiatku obce a plné meno a podpis štatutárneho zástupcu, ale je podpísané len advokátskou kanceláriou.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 246c ods. 1 OSP v spojení s § 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z.) dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 12. júla 2011 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 OSP).

Z obsahu pripojeného administratívneho spisu odporcu vyplýva, že odporca v tomto konaní preskúmaným rozhodnutím rozhodol o nároku oprávnených osôb (účastníčok 1/ až 3/) uplatnenom podľa zákona č. 503/2003 Z.z., ktorým sa domáhali navrátenia pozemkov nachádzajúcich sa v k. ú. A., vedených na LV č. X. pod parc. č. X. a X., vyvlastnených ich starým rodičom. Odporca v rozhodnutí zo dňa 18.1.2010 vyslovil, že oprávnené osoby spĺňajú podmienky na navrátenie vlastníctva k uvedeným pozemkom.

Zo spisu je zrejmé, že toto rozhodnutie vydal odporca po tom, čo sa riadil právnym názorom krajského súdu vysloveným v rozsudku č. k. 32Sp/75/2008-23 ako aj v NS SR v rozsudku 5SžoKS 36/2006 zo dňa 31.5.2007, ktoré odporcovi uložili zistiť, na základe akého práva JRD A. hospodáril na predmetných pozemkoch, či malo právo trvalého užívania podľa právnych predpisov platných pred prijatím zákona č. 369/1990 Zb., kedy by sa na tento majetok nevzťahovalo ustanovenie § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb.; v takom prípade by potom ku dňu účinnosti zákona č. 503/2003 Z.z. podľa § 4 ods. 1 bolo toto družstvo povinnou osobou a správny orgán by musel postupovať podľa odseku 2 tohto ustanovenia o neplatnosti právneho úkonu.

Podľa § 4 zákona č. 503/2003 Z.z. povinnými osobami sú právnické osoby, ktoré ku dňu účinnosti tohto zákona majú k pozemku vo vlastníctve Slovenskej republiky právo hospodárenia alebo právo správy, a poľnohospodárske družstvá (ods. 1).

Povinná osoba je povinná s pozemkami až do navrátenia vlastníctva k pozemkom oprávnenej osobe nakladať so starostlivosťou riadneho hospodára a **nemôže pozemok previesť odo dňa účinnosti tohto zákona do vlastníctva iného; takýto úkon je neplatný.** Právo na náhradu škody, ktorú povinná osoba spôsobí oprávnenej osobe porušením týchto povinností, zostáva nedotknuté (ods. 2).

Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. vlastníctvo k pozemkom alebo k jeho častiam nemožno navrátiť, ak

- a) pozemok je vo vlastníctve fyzickej osoby a právnickej osoby okrem povinnej osoby (§ 4 ods. 1),
- b) na pozemku sa nachádza cintorín,
- c) pozemok sa nachádza v pásme hygienickej ochrany vodných zdrojov prvého stupňa alebo tvorí koryto vodného toku, alebo na pozemku sú prírodné liečivé zdroje a zdroje prirodzene sa vyskytujúcich stolových minerálnych vôd,
- d) pozemok bol po prechode alebo prevode do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby zastavaný,
- e) na pozemku bola zriadená záhradková alebo chatová osada, botanická záhrada a arborétum zamerané na záchranu a zachovanie genofondu, šľachtiteľská plocha na šľachtenie nových druhov a odrôd rastlín alebo les určený na lesný výskum,
- f) na pozemku sú telovýchovné zariadenia a športové zariadenia, alebo
- g) pozemok je podľa schválenej územnoplánovacej dokumentácie vyššieho územného celku určený na vyvlastnenie vo verejnom záujme,
- h) pozemok sa nachádza v obvode projektu pozemkových úprav a jeho vykonanie bolo schválené.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. **do vlastníctva obcí prechádzajú** z majetku Slovenskej republiky veci, okrem hnutelností patriacich orgánom miestnej štátnej správy, ku ktorým patrilo ku dňu účinnosti osobitného predpisu 3) právo hospodárenia národným výborom, na území ktorých sa nachádzajú. (*Osobitným predpisom pod číslom 3/ je zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.*)

V predmetnej právnej veci nebolo sporné ani nikým spochybňované, že účastníčky konania sú oprávnenými osobami (ako vnučky po pôvodnom vlastníkovi vyvlastnených nehnuteľností) a že predmetné pozemky prešli do vlastníctva štátu podľa zákona č. 46/1948 Sb., čím boli splnené podmienky podľa § 3 ods. 1 písm. b/ zákona č. 503/2003 Z.z. Tieto skutočnosti boli zrejmé aj v skorších rozhodnutiach odporcu (zrušených neskôr súdmi). Spornou ostala v podstate skutočnosť, či existuje prekážka pre vrátenie predmetných nehnuteľností oprávneným osobám podľa § 6 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z.

Vlastníkom uvedených nehnuteľností je na LV č. X. O., ktorá tieto pozemky nadobudla na základe § 2 ods. 1 v spojení s § 14 ods. 2 zákona č. 138/1991 Zb. O odovzdaní majetku bol dňa 5.5.2004 spísaný dodatok č. 7 k protokolu spísanému dňa 13.6.1991 o prechode nehnuteľného majetku do vlastníctva obce podľa zákona č. 138/1991 Zb. Na základe uvedeného vykonala príslušná správa katastra záznam na LV č. X. v prospech Obce A.

Podľa odporcu ako aj podľa názoru krajského súdu neboli splnené predpoklady pre nadobudnutie vlastníctva predmetných pozemkov na základe zákona, pretože právo hospodárenia na predmetných pozemkoch nikdy nepatrilo O., čo potvrdzuje listina vydaná KNV Bratislava pod č. 611/1-7/9-1950-IX/5 zo dňa 7.9.1950, v zmysle ktorej boli pozemky pôvodného vlastníka odovzdané do správy a užívania JRD v A. a aj z identifikácie parciel č. X. zo dňa 29.11.2004 vyplýva, že ku dňu účinnosti zákona č. 369/1990 Zb. družstvo tieto nehnuteľnosti užívalo. Preto sa tieto pozemky nemohli stať vlastníctvom obce s poukazom na § 3 písm. c/ zákona č. 138/1991 Zb. Podľa krajského súdu správny orgán správne skonštatoval, že pozemky nemohli prejsť do majetku obce podľa § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. Toto svoje konštatovanie opreli súd aj správny orgán aj o ustanovenie § 4 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z., v zmysle ktorého povinná osoba nemôže previesť odo dňa účinnosti tohto zákona pozemok do vlastníctva iného s tým, že takéto úkony sú neplatné a vydaniu nehnuteľností nebránia.

Odvolačí súd sa s týmto záverom krajského súdu a správneho orgánu nestotožňuje. Ak zákon č. 503/2003 Z.z. v ustanovení § 4 ods. 2 hovorí o zákaze **prevodu vlastníctva** k pozemkom pod sankciou neplatnosti právneho úkonu, ktorým ku prevodu došlo, potom

odvolací súd zdôrazňuje, že pri prevode je nevyhnutná vôľa oboch strán – ako nadobúdateľa, tak aj prevádzateľa. Predpokladom je teda uzavretie zmluvy a následný vklad vlastníckeho práva do katastra, pričom vlastnícke právo nadobúdateľ nehnuteľnosti nadobudne až samotným povolením vkladu (nie podpisom zmluvy).

Naopak pod **prechodom vlastníckeho práva** treba rozumieť nadobudnutie vlastníctva na základe zákona alebo na základe rozhodnutia príslušného orgánu, prípadne na základe iných právnych skutočností, s ktorými zákon prechod vlastníctva spája (napr. smrť pôvodného vlastníka, uplynutie času – vydržanie...). Tiež je potrebné zdôrazniť, že záznam správy katastra má len deklaratórny účinok, nie účinok konštitutívny ako v prípade prevodu vlastníctva.

Je však bez všetkých pochybností zrejmé, že obec odvodzuje nadobudnutie vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam od zákona č. 138/1991 Zb., to znamená, že ich mala nadobudnúť prechodom vlastníctva, nie prevodom vlastníckeho práva. Právo v prospech obce bolo v katastri nehnuteľností vyznačené záznamom (§ 34 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv), ktorý nemá účinky ex nunc, ale ex tunc – v tomto prípade ku dňu účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. (§ 2 ods. 7 zákona č. 138/1991 Zb.), ktorý bol jediným právnym titulom nadobudnutia vlastníckeho práva. Preto sa podľa názoru odvolacieho súdu na túto vec ustanovenie § 4 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. o neplatnosti prevodu vlastníctva k pozemkom povinnou osobou po účinnosti tohto zákona nevzťahuje.

Navyše – ako správne uviedol navrhovateľ – odporca ako správny orgán nemôže sám rozhodnúť, či vyhlási neplatnosť nadobudnutia vlastníckeho práva. Jednak to nepatrí do jeho právomoci a jednak nemôže jednostranne označiť údaj v katastri nehnuteľností (vykonaný záznamom – o nadobudnutí vlastníctva prechodom) za nepravdivý. Právomocou rozhodovať o existencii či neexistencii vlastníckeho práva obvodné pozemkové úrady nedisponujú. Údaje v katastri nehnuteľností sú záväzné a hodnoverné, dokiaľ sa nepreukáže opak. Teda ak bola v rozhodnom čase obec vedená ako vlastník predmetných nehnuteľností, bol tento údaj pre odporcu záväzným, ibaže by vlastnícke právo bolo spochybnené zákonom stanoveným spôsobom, teda v konaní pred súdom.

Preto hoci by aj bolo zistenie správneho orgánu o nesplnení podmienok pre prechod vlastníctva k sporným pozemkom na základe zákona č. 138/1991 Zb. pravdivé, v tomto prípade by nemohol sám konštatovať neplatnosť nadobudnutia vlastníctva obcou. Otázka naplnenia podmienok podľa zákona č. 138/1991 Zb. a existencie vlastníctva v prospech obce nemôže byť riešená v správnom konaní – v konaní o reštitučných nárokoch oprávnených osôb, ani v preskúmvacom súdnom konaní. Túto otázku možno riešiť len v civilnom konaní na príslušnom okresnom súde (§ 7 v spojení s § 80 psím. c/ OSP). V súvislosti s tým odkazuje odvolací súd na ustálenú judikatúru NS SR, napr. sp. zn. 2Sžo/246/2008, 1Sžo/178/2008, 1Sžo/80/2007.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že je dôvodné prvostupňové súdne rozhodnutie zmeniť tak, že rozhodnutie odporcu zrušuje z dôvodov podľa § 250j ods. 2, písm. a/ a e/ OSP a vec mu vracia na nové konanie (§ 250l ods. 2 v súvislosti s § 250ja ods. 3 OSP).

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 246c, § 250k ods. 1 OSP tak, že odporcu zaviazal nahradiť trovy konania úspešnému navrhovateľovi a to v sume 2,80 €, ktoré pozostávajú z trov konania pred krajským súdom (hotové výdavky v sume 0,98 €, na č. 1. 23) a z trov odvolacieho konania (hotové výdavky v sume 1,82 €, na č. 1. 53). Odvolací súd trovy určil s poukazom na ustanovenie § 151 ods. 1 a 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 OSP, teda mu priznal náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu s prihliadnutím na záznamy krajského súdu v obalovej časti – Zoznam trov s výnimkou trov právneho zastúpenia, pretože navrhovateľ si síce náhradu trov konania uplatnil, no v zákonnej trojdňovej lehote ich nevyčíslil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 12. júla 2011

Ing. JUDr. Miroslav Gavalec, PhD., v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Ľubica Kavivanovová